

Ruimtelijke beleidsregels cultuurhistorie Assen

Aanleiding

Monumentale steden doen het de laatste jaren beter dan andere steden. Deze steden groeien harder en hebben minder last van vergrijzing. Ook de huizenprijzen ontwikkelen zich gunstiger in de monumentale stad. Het gaat hierbij niet alleen om historisch erfgoed, ook investeren in de kwaliteit van de bebouwde omgeving vergroot de aantrekkingskracht van een stad.

Met deze ruimtelijke beleidsregels cultuurhistorie kunnen we zorgen voor verder behoud en versterking van onze cultuurhistorie in onze ruimtelijke plannen en daarmee versterking van de aantrekkelijkheid van de gemeente Assen.

De cultuurhistorische waardenkaart zal als toetsingsinstrument voor aanvragen of nieuwe plannen dienen, maar deze willen we vooral ook al in een voorstadium ter inspiratie inzetten. Zo krijgt cultuurhistorie niet alleen een plek in onze ruimtelijke plannen, maar is het ook van belang binnen andere beleidsthema's. Het gaat dan bijvoorbeeld om de versterking van historische structuren in het gemeentelijk groen of om cultuurhistorie beter beleefbaar te maken in het landschap. Wij vinden cultuurhistorie met name een meerwaarde hebben in onze toeristisch recreatieve ambities.

Met het opstellen van de cultuurhistorische waardenkaart hebben we de randvoorwaarden gecreëerd om cultuurhistorische waarden op een goede manier mee te nemen bij ruimtelijke ontwikkelingen en andere beleidsterreinen.

Verplichting vanuit Modernisering Monumentenzorg

Eén van de pijlers uit de Modernisering Monumentenzorg van het Rijk is het opnemen van cultuurhistorische waarden in de ruimtelijke ordening. Deze wijziging is opgenomen in het Besluit ruimtelijke ordening en verplicht gemeenten om het aspect cultureel erfgoed expliciet mee te wegen bij de vaststelling van een bestemmingsplan. Met het opstellen van deze beleidsregels cultuurhistorie, de cultuurhistorische waardenkaart en de doorvertaling van beiden in bestemmingsplannen kunnen wij aan die verplichting voldoen.

De cultuurhistorische waardenkaart dient als toetsingskader voor nieuwe vergunningaanvragen en als beleidsonderlegger bij onze bestemmingsplannen. De kaart vormt hiermee de basis voor de bescherming van cultuurhistorie in onze ruimtelijke plannen.

Ruimtelijk kader bij bestemmingsplannen en nieuwe initiatieven

De cultuurhistorische waardenkaart wordt bij actualisatie van bestemmingsplannen opgenomen in onze gemeentelijke bestemmingsplannen. We kiezen ervoor om géén erfgoedverordening vast te stellen omdat hiermee een nieuw instrument wordt opgericht. Met de opname in bestemmingsplannen wordt het ruimtelijk instrumentarium niet onnodig uitgebreid.

Bij nieuwe, niet binnen het bestemmingsplan passende, ontwikkelingen kunnen we met de beleidsregels anticiperen op deze ontwikkelingen. Dat is mogelijk door vast te leggen dat voor bepaalde gebieden een initiatiefnemer moet aantonen hoe deze omgaat met de cultuurhistorische waarden in zijn planvorming. Hiermee krijgt cultuurhistorie een volwaardige plek in het ruimtelijk afwegingskader.

Vanaf de vaststelling van deze beleidsregels cultuurhistorie zullen alle nieuwe plannen getoetst worden aan de cultuurhistorische waardenkaart die vanaf dat moment als beleidskaart dient. Ook worden in alle nieuwe en te actualiseren bestemmingsplannen de beleidskaders verwerkt. De beleidsregels zullen elke vijf jaar worden geëvalueerd en geactualiseerd.

Overigens lenen specifieke bouwkundige waarden, zoals de oorspronkelijk gebruikte materialen, zich niet voor borging via bestemmingsplannen. Een monumentenlijst op verschillende bestuurlijke niveaus blijft dus noodzakelijk en houden we dan ook in stand.

We implementeren de beleidskaart in ons geografisch informatie systeem (<http://gis.assen.nl>). Hiermee is de kaart op termijn ook voor een ieder inzichtelijk. Het is de bedoeling dat de kaart wordt gebruikt bij ruimtelijke ontwikkelingen en omgevingsvergunningen. Zo kan de kaart worden opge-

nomen in de reguliere adviestoets bij aanvragen voor een omgevingsvergunning. Inwoners worden hiermee bewust gemaakt van de aanwezige cultuurhistorische waarden.

Beleidskeuzes

Cultuurhistorie is op veel plekken al goed verankerd

In onze huidige bestemmingsplannen en beleidsdocumenten is de cultuurhistorische waarde op veel onderdelen al goed meegenomen. Zo blijven het beschermd stadsgezicht van de binnenstad en het Asser Bos een dubbelbestemming houden. Daarnaast hebben veel bestemmingsplannen al een bescherming van de bouwvolumes, waarmee de cultuurhistorische kwaliteiten ook behouden kunnen blijven. Ook heeft cultuurhistorie al een plek in de welstandsnota. Zo zijn de historische linten apart beschreven. Tot slot kennen we natuurlijk onze rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten die beschermd blijven.

Aanbevelingen uit het onderzoek

In het cultuurhistorisch onderzoek worden veel aanbevelingen gedaan om cultuurhistorie op een goede manier te verankeren in ons gemeentelijk beleid. Deze aanbevelingen worden onder meer meegenomen binnen de beleidsterreinen cultuur, stedenbouw, groen en openbare ruimte en toerisme en recreatie.

In deze beleidsregels richten we ons op de aanbevelingen voor ruimtelijke initiatieven. Hierbij hechten we het meeste belang aan de gebieden met een beschermd stadsgezicht in de binnenstad en het Asser bos en het buitengebied. Hier vinden wij het behoud van de cultuurhistorische waarden van groter belang dan in de overige gebieden. Cultuurhistorie kan hier de grootste bijdrage leveren aan onze toeristisch recreatieve ambities. In de overige gebieden is cultuurhistorie één van de afwegingsthema's bij nieuwe initiatieven. Hier krijgen de aanbevelingen een plek wanneer deze een meerwaarde bieden bij het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit.

Cultuurhistorie in alle ruimtelijke plannen

We willen dat er bij plannen en ontwikkelingen aandacht is voor cultuurhistorisch erfgoed. Het cultuurhistorische belang moet expliciet als afwegingsgrond worden genoemd. Bij de actualisatie van bestemmingsplannen krijgt cultuurhistorie daarom een volwaardige plek. Het onderzoek en de specifieke gebiedsbeschrijvingen worden overgenomen in de bestemmingsplantoelichting. Hiermee kunnen alle gewaardeerde gebieden (laag, middelhoog, hoog) beschermd worden via het bestemmingsplan. Per bestemmingsplan geven we aan welke keuzen we in de planregels hebben gemaakt en waarom.

Geen dubbelbestemming

Bij de bescherming van gebieden met een cultuurhistorische waarde in bestemmingsplannen willen we in principe geen gebruik maken van een dubbelbestemming: een dubbelbestemming maakt bestemmingsplannen ingewikkeld en minder goed leesbaar. In plaats daarvan haken we aan bij de bestaande bestemmingen en bouwbeschrijvingen. Zo nodig koppelen we hier een extra voorwaarde voor het uitvoeren van nader cultuurhistorisch onderzoek aan.

Behoud van waarden bij nieuwe ontwikkelingen

In gebieden met een hoge en middelhoge waardering streven we naar behoud en/of inpassing. Dit doen we specifiek bij de (grotere) ruimtelijke ontwikkelingen waarbij afwijkingen van een bestemmingsplan en/of een omgevingsvergunning nodig zijn. Hier moet aandacht zijn voor cultuurhistorie en willen we het cultuurhistorisch belang goed mee laten wegen. Het kan zijn dat we nader onderzoek vragen waarin de kansen en beperkingen benoemd moeten worden. Wanneer kan worden aangetoond dat een ontwikkeling een dusdanig groot maatschappelijk of openbaar belang heeft dat behoud van cultuurhistorie niet mogelijk is, dan moet uit cultuurhistorisch onderzoek blijken welke kansen en beperkingen zijn onderzocht.

Ook laag gewaardeerde gebieden

Ook de laag gewaardeerde gebieden willen we zo nodig beschermen: In laag gewaardeerde gebieden kunnen wel degelijk cultuurhistorische waarden aanwezig zijn. Hier kan een juiste ingreep de cultuurhistorische waarden versterken. Om deze reden behouden we ons de vrijheid voor om ook hier nader onderzoek te vragen.

Onderscheid tussen stad en buitengebied

In de planregels maken we onderscheid tussen ontwikkelingen in het landelijk en het stedelijk gebied. Voor het buitengebied willen we de cultuurhistorische waarden beschermen door de gebiedsbeschrijvingen over te nemen in het aanlegvergunningstelsel. Deze typering bieden voldoende richting om een kader voor nieuwe ontwikkelingen te kunnen geven. Ook wordt hiermee geen dubbelbestemming ingericht. De provinciale waarden in het Drentsche Aa gebied zijn hoog gewaardeerd. deze hoge waardering wordt geborgd in de planregels van het bestemmingsplan buitengebied.

Bescherming stedenbouw ouder dan vijftig jaar

Met deze beleidsregels willen we de stedenbouwkundige structuren beschermen die ouder zijn dan vijftig jaar. De bebouwingsgrens van 1965 zorgt ervoor dat we voldoende afstand in de tijd hebben tot de cultuurhistorische waarden. Wel is in het onderzoek de complete stad geïnventariseerd en gewaardeerd; de typering loopt dus door tot aan de huidige tijd. Om onduidelijkheid te voorkomen is op de kenmerkenkaart en waarderingskaart een leeftijdsgrenslijn opgenomen die bij benadering de stadsontwikkeling tot circa 1965 aangeeft. Deze leeftijdsgrenslijn van vijftig jaar passen we aan bij actualisatie van dit beleid zodat we ook in de toekomst een afstand van vijftig jaar kunnen hanteren.

Cultuurhistorie is maatwerk

De verwerking van cultuurhistorie bij ruimtelijke procedures is maatwerk, omdat het gaat om wijzigingen van de ruimtelijke/stedenbouwkundige structuur die overal in de stad verschillend is. Geen situatie is hetzelfde. Over het algemeen kunnen we zeggen dat bij grotere ingrepen onderzoek noodzakelijk is. Op basis van een (door initiatiefnemer uit te laten voeren) onderzoek vindt het gesprek tussen gemeente en initiatiefnemer plaats. Hiermee kan cultuurhistorie van waarde zijn bij het ontwerpproces en hopen we dat de uiteindelijke ontwikkeling de cultuurhistorische waarde van Assen behoudt of verbetert.

Bij (grotere) nieuwe ontwikkelingen:

- is de cultuurhistorische waardenkaart het beoordelingskader,
- beoordelen we of er rekening gehouden wordt met de aanwezige cultuurhistorische waarden,
- beoordelen we of gekeken is naar mogelijkheden voor behoud, inpassing en verbetering,
- dient er overleg te zijn met de gemeente,
- dient een schriftelijke conclusie of constatering (al dan niet in de vorm van onderzoek) overlegd te worden.